

Carmen IORDĂCHESCU

Luminița MINCĂ

SĂ DEZLEGĂM TAINELE TEXTELOR LITERARE

Clasa a III-a

SeMestrul 1

EDITURA CARMINIS
PITEȘTI

CUPRINS

I. FANTEZII DE TOAMNĂ (RECAPITULARE)

Septembrie, după George Coșbuc	4
Prepelîța și puii ei, după Lev Tolstoi	8
Toamna, de Octavian Goga	12

II. MAGIA CĂRȚILOR

Cartea	16
Nică începe școala, după Ion Creangă	21
După asemănarea lor, după Emil Gârleanu	25
Prieten devotat, poveste populară arabă	30
Rugăciune pentru părinți, din folclorul copiilor	35
Cenușăreasa, după Frații Grimm	39
Recapitulare	44

III. FAMILIA - UNIVERSUL MEU

Bunica, după Barbu Ștefănescu Delavrancea	48
Creanga de alun, după Lev Nikolaevici Tolstoi	53
Camaradul meu, Coretti, după Edmondo de Amicis	57
Rodica, după Vasile Alecsandri	61
Recapitulare	64

IV. ROMÂNIA - ȚARA MEA

Traian și Dochia, legendă populară	68
Recapitulare	71

V. ÎN PRAG DE SĂRBĂTORI

Pomul de iarnă, după E. T. A. Hoffmann	74
Seara de Crăciun. Povestirea orală după benzi desenate	78
Cu uratul, după Ion Creangă	79
Recapitulare	82

VI. FEERIE DE IARNĂ

Iarna, de Vasile Alecsandri	86
Vacanța de iarnă. Alcătuirea unui text după un sir de întrebări	89
Textul creativ – Compunerea	90
Alcătuirea unui text după un sir de imagini	90
Povestea omului de zăpadă, poveste populară	92
Recapitulare	98
Recapitulare semestrială	101

I. FANTEZII DE TOAMNĂ (RECAPITULARE)

Septembrie

după George Coșbuc

• Înțelegerea textului •

1

Marchează răspunsul corect.

Textul „Septembrie“ este:

- a) în proză   b) literar
 în versuri   științific
     o scrisoare
- c) o povestire (o narăjune)

- o descriere   o scenă

2

Scrie explicațiile complete.

Titlul este exprimat printr-un cuvânt: „_____“.

Acesta sugerează _____, cu _____, cu _____
schimbările din _____, din viața viețuitoarelor și a _____.

Minidicționar

stufiș – stufăriș, tufiș
se gătesc – se pregătesc
întocmesc – alcătuesc

3

Observă transformările din natură prezентate în text și completează enunțurile.

- ★ Zilele _____ și ajung _____ cu nopțile.
★ Nopțile devin _____ și roua se transformă în _____.
★ Frunzele și florile se _____ din cauza _____.
★ Fluturii _____ pentru că _____.
★ Albinele _____ în stup fiindcă _____.
★ Gândacii _____ în pământ sau în adăposturi.
★ Păsările _____ în lunga lor _____.
★ Pădurea este _____ fără podoaba _____ și fără _____.

★ Norii _____ față _____ și a _____.

4

Răspunde la întrebări și dă exemple.

a) Ce adună oamenii din grădini?

Oamenii adună din grădini: morcovi, _____.

b) Ce culeg gospodarii din livezi?

c) Ce pregătesc gospodinele din fructele culese?

5

- a) Alcătuiește o întrebare despre preocuparea veverițelor pentru iarnă.
 b) Scrie o propoziție exclamativă despre iarnă.

6

Înlocuiește grupurile de cuvinte cu câte un singur cuvânt, având același sens.

(florile) „încep să moară“ – se veștejesc, se _____, pier

(fluturii) „nu mai trăiesc“ – dispar, _____,

(gândacii) „se ascund în adăposturi“ – se adăpostesc, se _____

(noptile) „încep să fie mai reci“ – se _____

(frunzele) „își schimbă fața verde“ – se colorează, se _____

(vântul) „cântă cântecul jalnic“ – jelește, bocește, se _____

(zilele) „se fac tot mai scurte“ – se _____

7

Transformă:

- Frunzele se fac precum castanele → devin castanii
- Frunzele se fac ca aurul → devin _____
- Frunzele se fac ca rugina → devin _____
- Frunzele se fac ca arama → devin _____

8

a) Unește cuvintele care au același sens.

b) Adaugă un cuvânt cu același sens, după model.

Model:

darnic

a agonisi

zgomot

sprinten

a se preface

larmă

iute

a se schimba

a aduna

mărinimos

_____

_____

_____

_____

generos

9

Scrie cuvintele cu sens opus prezente în text.

zgârcită ≠ _____

• a se ofili ≠ _____

domol ≠ _____

• a se îngăbeni ≠ _____

leneșe ≠ _____

• a risipi ≠ _____

căldură ≠ _____

• a se mări ≠ _____

10

Descoperă în coloana alăturată sensurile diferite ale cuvintelor scrise colorat.

★ Fata **se gătește** pentru petrecere.

• *se pregătește*

★ Bunica **gătește** bucate gustoase.

• *se împodobește*

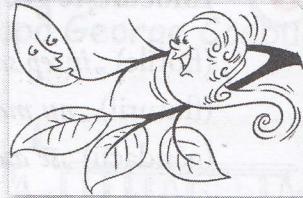
★ Pasărea **se gătește** pentru noapte.

• *prepară*

Repetiție la dans

Joc de rol

O frunză aurie se legăna ușor pe o creangă. Alte câteva erau pe o ramură alăturată.
Pui-de-Vânt, un vânticel jucăuș, se opri o clipă.

– Ai rămas singură? Unde sunt surorile tale?

– Ele au fost mai grăbite. Au plecat să colinde potecile pădurii ca să aleagă un loc bun pentru a țese cel mai frumos covor pentru Crăiasa Toamnei.

– De ce nu ai plecat și tu cu ele?

– Mie nu-mi place să țes. Mie îmi place să dansez. Exersez un dans nou împreună cu trupa mea. Vrem să o întâmpinăm altfel pe Crăiasă.

– Ia te uită! se miră Pui-de-Vânt.

– Să știi că am nevoie de tine. Tu o să ne acompaniezi și o să ne ajută să menținem ritmul.

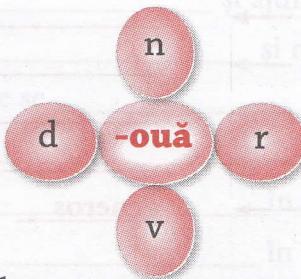
– Nu știu dacă pot...

– Sigur că poți. Întâi mai domol, apoi tot mai repede... Îți dau partitura și facem o repetiție. Începem?

● Elemente de limba română ●

Morișca. a) Citește cuvintele obținute în morișcă.

b) Desparte oral în silabe.

c) Scrie cuvintele

- Citește perechile de cuvinte.
- Subliniază litera schimbăță.
- Notează vocalele și consoanele.
- Încercuiește grupurile de sunete întâlnite.

toamnă – doamnă

soare – boare

piere – miere

ied – ies

iapă – iadă

vuiua – voia

Eu scriu unul, tu scrii multe.

- Desparte în silabe cuvintele obținute.
- Încercuiește grupurile de sunete întâlnite.
- Notează în casete numărul de vocale și de consoane ale cuvintelor.

Model: *cui* → *cu* *|ie*

3V, 1C

ied →

oaię →

iarbă →

miel →

ploaię →

iarnă →

mireasă → _____ albine → _____ creangă → _____
 crăiasă → _____ mușuroi → _____ floare → _____

4 Notează câte trei cuvinte după schema: VC (*Exemplu: os*), CVC, CCVV, VCVC.

5 Pune în ordine alfabetică și desparte în silabe cuvintele: **septembrie, noapte, jalnic, împuținează, văzduh, umbrelă, piersicile, cumpără, roua, oamenii.**

6 Subliniază grupurile de litere „mb“ și „mp“ în cuvintele de la exercițiul 5.

7 Alcătuiește cuvinte noi, după model: negru → **înnegrit**

blând → _____	{	proaspăt → _____
podoabă → _____		boboc → _____
floare → _____		nor → _____
bolnav → _____		pachet → _____

8 Transformă:

macul înflorește	greierul se ascunde	frunza îngălbenește	fluturele trăiește
macii _____	_____	_____	_____

9 Scrie câte două cuvinte cu „î“ (la început și la sfârșit de cuvânt) și „â“.

10 Ordenează cuvintele și scrie proverbul.

se

Cine

dimineață

scoală

de

ajunge

departe

Clubul de lectură

Când e august pe sfârșite
și când toamna-n zări trimite
semn de fum, răvaș de ceată,
într-o bună dimineață
se adună laolaltă
între stâlpii de la poartă,
sus, pe sărma argintată,
ca o gureșă armată.
Dar chiar glasul de-l ridică,
ordinea din sir n-o strică.

Rândunelele

de Passionaria Stoicescu

Nu cumva, dragi păsărele,
vi se spune Rândunele
fiindcă vă gătiți de drum
stând în rând și nu oricum,
să zburați spre altă zare,
rânduri-rânduri călătoare?

Minidictionar

gureș – care ciripește mult și vesel